

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА УСНОГО ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Освітня програма **«Журналістика»**

Спеціальність **061 «Журналістика»**

Галузь знань **06 «Журналістика»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання згідно з графіком навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Культура усного публічного мовлення
Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 «Журналістика»
Галузь знань	06 «Журналістика»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	2 курс / 3 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни «Культура усного публічного мовлення»: ознайомити студентів із теоретичними засадами культури усного публічного мовлення, закріпивши професійні знання та вміння вербального й невербального спілкування у сфері журналістики.

Основні цілі:

- оволодіння культурою усного публічного мовлення на основі теоретичних надбань лінгвістики та риторики, досвіду національного радіо та телебачення;
- формування вмінь і навичок застосування вербальних і невербальних засобів комунікації, логічних, психологічних, етичних, літературних прийомів у мові та спілкуванні;
- засвоєння основ техніки мовлення (вироблення нормативного, інтонаційно виразного, образного і логічного мовлення);
- пізнання еталону сучасного радіо- та телемовлення, усвідомлення своєї причетності до його творення;
- виховання почуття відповідальності за свої мовленнєві дії, мовленнєву культуру загалом;
- вміння визначати особливості структури радіо- й телетекстів та їхню жанрову специфіку;
- аналіз програм радіо й телебачення з погляду мовностилістичного, психолінгвістичного, соціолінгвістичного аспектів.

Компетентності

ЗК 02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах

професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ПР 19. Застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Теоретичні засади культури усного публічного мовлення	Знати предмет, мету і завдання курсу «Культура усного публічного мовлення», його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Культура мовлення. Чинники, що визначають рівень культури усного мовлення. Мовна освіта. Мовне виховання. Мовленнєва поведінка. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовленнєве самовиховання і його роль у становленні особистості журналіста. Роль рідної мови у професійній діяльності теле- і радіожурналіста.	Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи
2	Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації	Знати поняття літературної мови. Мовна норма. Критерії мовної норми. Усне мовлення: загальна характеристика. Основні норми усного професійного мовлення. Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет. Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки. Культура спілкування тележурналіста.	Контрольні запитання, виконання завдань, аналіз телепрограми, завдання для самостійної роботи
3	Невербальні засоби спілкування	Знати поняття невербальної комунікації. Основні засоби невербальної комунікації. Універсальне й ідіоетнічне в невербальному спілкуванні. Невербальні засоби спілкування у практиці журналіста. Невербальна комунікація і телеекран. Колір на	Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи

		телеекрані.	
4	Техніка усного мовлення. Дихання та голос	Складники техніки усного мовлення: а) дихання; б) голос; в) дикція; г) орфоепія. Характеристика органів мовлення. Поняття дихання. Різновиди дихання. Фізіологічне та фонаційне дихання. Умови правильного дихання. Голос людини, його природа та різновиди. Чоловічі та жіночі голоси. Висотні характеристики голосів (сопрано, альт, тенор, баритон, бас). Інтонаційна виразність голосу в теле- та радіожурналістиці.	Контрольні запитання, виконання завдань, аналіз голосу теле- та радіоведучих, завдання для самостійної роботи
5	Дикція як складник техніки усного мовлення. Артикуляція	Дикція. Значення дикції у професійній підготовці журналіста. Сучасні вимоги до журналіста-ефірника. Поняття артикуляції. Артикуляція голосних звуків. Артикуляція приголосних звуків. Скоромовки як елемент вироблення орфоепічних норм. Естетична цінність та практична значущість скоромовок.	Контрольні запитання, виконання завдань, аналіз дикції теле- та радіоведучих, скоромовки, завдання для самостійної роботи
6	Орфоепія як наука про правильну літературну вимову	Орфоепія. Норми орфоепії української літературної мови. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові. Типові відхилення від акцентуаційних норм у мовленні радіо- та телеведучих. Інтонація як важливий елемент культури мовлення. Розділові знаки та інтонація. Партитура тексту. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання.	Контрольні запитання, виконання завдань, партитура тексту, декламація віршів, виразне читання прозових текстів, завдання для самостійної роботи
7-8	Формування ораторської майстерності журналіста	Риторика як наука про успішну мовну комунікацію. Стил мовлення. Оратор і аудиторія: контакт, вплив, взаємодія. Значення риторики для працівників ЗМІ. Загальні правила публічного виступу. Композиційна побудова промови. Підготовка журналіста до виступу. Техніка публічного виступу.	Контрольні запитання, виконання завдань, публічний виступ, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи
9	Символи, стереотипи як знаки світової та	Загальне поняття про символи. Види символів. Символи та їх значення у тележурналістиці. Характеристика	Контрольні запитання, виконання завдань,

національної культури та їх роль у журналістській практиці.	стереотипів. Поняття соціального стереотипу, його природа і суть. Мова ЗМІ як естетичний стереотип епохи.	завдання для самостійної та контрольної роботи
---	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Практичне заняття	30
Самостійна робота	10
Контрольна робота	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання згідно з графіком навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Практичні заняття		2		2		2	4	4	4	4	4							
Самостійна робота													10					
Контрольна робота														10				
Екзамен																		50
Всього за тиждень		2		2		2	4	4	4	4	4	4	10	10				50

6. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література Базова
1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Вид. 2-ге, істотно оновл. Київ : КММ, 2019. 208 с.
2. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2021. 192 с.
3. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 3-й вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2020. 608 с.
4. Культура мови: від теорії до практики : монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
5. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник. 2-ге вид. допов. і випр. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
6. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін. ; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. 2-ге вид. Харків : Право, 2015. 208 с.

7. Осіпова Т. Ф. Невербальна комунікація та своєрідність її омовлення в українському дискурсі: феномен вербалізації невербаліки : монографія / наук. ред. проф. Т. А. Космеда. Харків, 2019. 388 с.
8. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : навчально-методичний посібник для студентів II курсу спеціальності «Журналістика». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2019. 120 с.
9. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2022. 72 с.
10. Савчук Р. Л. Методичний супровід до вивчення навчальної дисципліни «Культура усного публічного мовлення» для студентів II курсу спеціальності «Журналістика». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2019. 46 с.
11. Яцимірська М. Г. Культура мови журналіста: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ПАІС, 2017. 168 с.

Допоміжна

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посіб. / за заг. ред. О. Сербенської. Львів : Априорі, 2017. 304 с.
2. Бавус Т. Мовний образ як компонент мовно-національної та індивідуально-авторської картин світу. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2016. Вип. 63. С. 242–247.
3. Бирик С. П. Культура усної мови журналіста: співвідношення слабких і сильних норм. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. С. 12–22.
4. Бирик С. П., Сюта Г. М. Сучасна ділова культура: усне і писемне спілкування. Київ, 2019. 432 с.
5. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / Джеймс Борг ; пер. Н. Лазаревич. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
6. Вплив суспільних змін на розвиток української мови / Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П., Клименко Н. Ф. та ін.; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
7. Задорожний В. Акцентологічний аспект в етимологічних студіях. *Дивослово*. 2018. № 4. С. 48–51.
8. Клименко Н. Як народжується слово. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ: Академперіодика, 2017. 252 с.
9. Ковтун О. Н. Акустичні характеристики сучасного радіодискурсу: інтонаційний аспект. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2168>
10. Куньч З. Й., Наконечна Г. В., Ментинська І. Б. Позиційне чергування у/в як елемент милозвучності: норма і практика : монографія / за ред. З. Й. Куньч. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2021. 216 с.
11. Лужецька Л. Невербальні засоби спілкування як складник мовленнєвої культури особистості. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2014. С. 145–150.
12. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. 2-ге вид., зі змінами і доповн. Київ: Києво-Могилянська академія, 2019. 232 с.
13. Мацько О. Основні правила етикетного спілкування. *Дивослово*. 2018. № 5. С. 31–35.
14. Нагорняк М. В. Типологія мовних помилок ведучих інформаційних програм Національного радіо. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2119>
15. Пасинок В. Г. Інтернет-комунікація в еко-культурному середовищі. *Людина*

віртуальна: нові горизонти. Монреаль : СРМ «ASF», 2018. С.105–107.

16. Сиявський О. Норми української літературної мови / ред. рада: Л. О. Богуславська, В. М. Бріцин, Д. С. Бураго, та ін. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 363 с.

17. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником / пер. з англ. Ш. Нодя. Харків : КСД, 2020. 240 с.

18. Форманова С. В., Ленець Є. І. Невербальні засоби вираження комунікації (на матеріалі інтерв'ю з журналістом Майклом Щурем). *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 125–128.

19. Цар І. М. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі: монографія. Київ : Наукова думка, 2021. 224 с.

20. Царик О. Культура мовлення як елемент духовної культури суспільства. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. В. 1. С. 318–327.

21. Шевченко Л., Сизонов Д. Теорія медіалінгвістики : підручник / за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.

Онлайн-словники

1. «Горох» (тлумачний, орфографічний, фонетичний словники, словники римувань, синонімів, перекладів, частотний, етимологічний, фразеологічний словники, словник афіксальних морфем). URL: <https://goroh.pp.ua/>

2. Велика чи мала літера. URL: <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>

3. Граматичний словник. URL: <http://www.mova.info/grmasl.aspx>

4. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info>

5. Практичний словник синонімів української мови: близько 15000 синонімічних рядів / С. Караванський. URL: <http://slovopedia.org.ua/41/53392-0.html>

6. Словник афіксальних морфем української мови / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський. URL: http://lib.movahistory.org.ua/Slov_afiksalnykh_morfem.pdf

7. Словники й енциклопедії. URL: <https://slovnyk.me/>

8. Словники онлайн. URL: <http://rozum.org.ua/>

9. Українська мова: енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

10. Український правопис 2019 року. URL: <https://2019.pravopys.net>

Інтернет-ресурси

1. Дикція. URL: <https://www.vezha.org/dyktsiya-video/>

2. Дикція з Іриною Українець. Урок № 1. Техніка мови – скоромовки. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=W3StCnxSjf0>

4. Імпровізація у мові. URL: <https://www.vezha.org/improvizatsiya-u-movi-video/>

5. Красивий голос. Дикція. Урок № 2. Вправи з Іриною Українець. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s06kS1T1a-c>

6. Логічні акценти. URL: <https://www.vezha.org/logichni-aktsenty-video/>

7. Найдовша скоромовка у світі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5s0MwmxOFAI>

8. Нереальні скоромовки від української ведучої [Мар'яна Лошак – бездоганно прочитала українські скоромовки в прямому ефірі]. URL: <https://news.vash.ua/news/kuryozy/nerealni-skoromovky-vid-ukrayinskoyi-veduchoyi>

9. Паузи у мовленні. URL: <https://www.vezha.org/pauzy-u-movlenni-video/>

10. Постановка голосу. URL: <https://www.vezha.org/postanovka-golosu-video/>

11. Промова Стіва Джобса (українською мовою). URL:

https://www.youtube.com/watch?v=TSpSx5odAbs	
12. Степура А. Як готуватися до публічного виступу. URL: https://www.youtube.com/watch?v=69Hpe85fmC0	
13. Степура А. Як підготувати виступ. URL: https://www.youtube.com/watch?v=l0j5UBRidco	
14. Страх публічних виступів. URL: https://www.vezha.org/strah-publichnyh-vystupiv/	
15. Темп мовлення. URL: https://www.vezha.org/temp-movlennya-video/	
16. Тренінг «Ораторське мистецтво». URL: https://www.youtube.com/watch?v=kYUczJtryHA	

7. Контактна інформація

Кафедра журналістики	м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 ауд. 414, навч.-лаб. корпус (4-й поверх) https://kjourn.pnu.edu.ua/ E-mail: kaf_journ@pnu.edu.ua
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри журналістики
Контактна інформація викладача	ruslana.savchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
--------------------------	---

<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентів необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2020 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти» Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2020 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) (див. ст. 4–5). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» Покликання: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Отримання додаткових балів можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених із викладачем.</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus,</p>

	<p>EdEra, ВУМonline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
--	--

Викладач:

Савчук Р.Л.